

วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

<https://www.tci-thaijo.org/index.php/edkkuj>

ดำเนินการวารสารโดย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

การพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะ

การเรียนรู้แบบนำตนเอง เรื่อง การเขียนแสดงความคิดเห็น

ด้วยกระบวนการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โรงเรียนคลองท่อมราชูร์รังสรรค์

**Developing Teachers' Competency in Instructional Management to Promote
Students' Self-Directed Learning in Opinion Writing through the Professional
Learning Community Process at Khlongthomratrangsarn School.**

พรวิรินทร์ ชดช้อย อนุ เจริญวงศ์ระยัย และ ญาณิศา บุญจิตร*

Pornwarin Chodchoi, Anu Jarernvongrayab and Yanisa Boonchit*

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

Department of Educational Administration, Faculty of Education, Suratthani Rajabhat University

Received: June 11, 2025 Revised: June 14, 2025 Accepted December 25, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง โดยใช้กระบวนการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โรงเรียนคลองท่อมราชูร์รังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ มีกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูผู้ร่วมเรียนรู้ โรงเรียนคลองท่อมราชูร์รังสรรค์ โดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 3 คน เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ และแบบนิเทศการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา และเรียบเรียงในเชิงพรรณนา วิเคราะห์ โดยมีสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ครูผู้ร่วมเรียนรู้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ มีผลการประเมินกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีการจัดการตนเอง ตรวจสอบตนเองและปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนเอง ค่าเฉลี่ย 5.00 ระดับคุณภาพดีมาก 2) ครูผู้ร่วมเรียนรู้จัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง ปรับปรุงคำถามสะท้อนคิดให้ผู้เรียนบอกแนวทางการปรับปรุงตนเอง ครูฝึกตั้งคำถามสะท้อนคิดและดำเนินกิจกรรมที่ผู้เรียนบอกแนวทางการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนเอง ผลการจัดการเรียนรู้นั้น ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ในการนำตนเองทั้งการจัดการตนเอง การประเมินตรวจสอบตนเอง และการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนเอง 3) ผลการสะท้อนการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ ครูผู้ร่วมเรียนรู้เกิดสมรรถนะการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ และจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง สามารถประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ เป็นแนวทางการประเมินตำแหน่งและวิทยฐานะ เพื่อสร้างความก้าวหน้าทางวิชาชีพ

คำสำคัญ: สมรรถนะครู ; การจัดการเรียนรู้ ; การเรียนรู้แบบนำตนเอง ; ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

*Corresponding author. Tel.: 093 584 4991

Email address: 66052511230@student.sru.ac.th

Abstract

This research aimed to develop teachers' competency in instructional management to promote students' self-directed learning through the process of a Professional Learning Community (PLC) at Khlongthomratrangsang School, under the Secondary Educational Service Area Office Trang-Krabi. The study employed an action research design. The target group consisted of purposively selected teachers who participated in the PLC. Research instruments included a PLC activity log, a learning management plan evaluation form, and a supervision form focused on promoting self-directed learning. Data were analyzed using content analysis and descriptive statistics, including mean and standard deviation.

The research findings revealed that: 1) Participating teachers were able to design learning activities and write learning management plans that fostered self-directed learning. The activities encouraged students' self-management, self-assessment, and self-adjustment, with an average evaluation score of 5.00, indicating excellent quality. 2) Teachers adjusted their instructional practices by refining reflective questions to encourage students to identify strategies for self-improvement. Teachers also guided reflective questioning and designed activities that enabled learners to make changes based on their reflections. As a result, students developed self-directed learning skills in all three dimensions: self-management, self-assessment, and self-adjustment. 3) From reflective practices, teachers gained competency in designing and managing instruction that supported self-directed learning. Furthermore, they were able to apply these competencies in their teaching and use them as a foundation for future professional development and career advancement.

Keywords: Teacher Competency, Instructional Management, Self-Directed Learning, Professional Learning Community

■ บทนำ

การศึกษาเป็นปัจจัยพื้นฐานในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และคุณภาพชีวิตของประชาชน ดังปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ซึ่งได้กำหนดหลักการจัดการศึกษาว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และกระบวนการจัดการศึกษาต้องยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ (Ministry of Education, 2019) แนวนโยบายดังกล่าวยังสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ (United Nations) ข้อที่ 4 ซึ่งมุ่งให้เกิดความเท่าเทียมและการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับทุกคน (UNESCO, 2017)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566–2570) ได้เน้นให้ประเทศไทยพัฒนาไปสู่สังคมที่ก้าวหน้าโลกมีเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาคนไทยให้มีสมรรถนะสำคัญในศตวรรษที่ 21 และสามารถเรียนรู้ตลอดชีวิตได้ (National Economic and Social Development Council, 2022) เช่นเดียวกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 ซึ่งเน้นให้ประชาชนเข้าถึงการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ เพื่อดำรงชีวิตอย่างมีความสุขและยั่งยืน (Office of the Education Council, 2017)

การเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการพัฒนามนุษย์ และเป็นวิถีทางที่นำไปสู่การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิตให้เป็นไปอย่างเหมาะสม “การเรียนรู้แบบนำตนเอง” (Self-Directed Learning) เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีบทบาทในการกำกับการวางแผน และประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง โดยมีครูทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ แนวคิดของ Costa และ Kallick (2004) ระบุว่าการเรียนรู้แบบนำตนเองประกอบด้วย 3 มิติหลัก ได้แก่ การจัดการตนเอง การประเมินตนเอง และการปรับปรุงตนเอง ซึ่งถือเป็นทักษะสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิต

แนวทางการพัฒนาครูในปัจจุบันได้เปลี่ยนจากการอบรมระยะสั้นไปสู่การพัฒนาวิชาชีพโดยใช้บริบทของสถานศึกษาเป็นฐานผ่านกระบวนการ "ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ" (Professional Learning Community: PLC) เป็นการรวมกลุ่มครูเพื่อเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่องจากการปฏิบัติจริง (Hord, 1997) และสะท้อนผลการเรียนรู้เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อผู้เรียนได้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) ได้กำหนดแนวทางการประเมินตำแหน่งและวิทยฐานะของครู โดยเน้นให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้แบบนำตนเองอย่างชัดเจนผ่านการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนริเริ่ม ประเมิน และปรับปรุงตนเอง (Office of the Teacher Civil Service and Educational Personnel Commission, 2021)

โรงเรียนคลองท่อมราชวรวิหารรังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่ เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ดำเนินการจัดตั้งชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพมาอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นการพัฒนาสมรรถนะครูเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ให้สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ผ่านกระบวนการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการเรียนรู้แบบนำตนเอง (Self-Directed Learning) ตลอดจนส่งเสริมให้ครูสามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเรื่อง “การพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การเขียนแสดงความคิดเห็น เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง โดยใช้กระบวนการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ” เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาครูให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ และส่งผลต่อผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้แบบนำตนเองได้ พัฒนาสู่โรงเรียนคุณภาพที่นักเรียนได้รับความเสมอภาค ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาและเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างแท้จริง

■ จุดประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง โดยใช้กระบวนการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โรงเรียนคลองท่อมราชวรวิหารรังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่

■ หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การเรียนรู้แบบนำตนเอง หรือกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากความคิดริเริ่มหรือความต้องการของผู้เรียนเองโดยผู้เรียนจะกำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้และรับผิดชอบกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง การเรียนรู้แบบนำตนเอง ตามแนวคิดของ Costa & Kallick (2004) ในบทบาทของผู้เรียน ประกอบด้วย พฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง 3 มิติ ได้แก่

- 1) การจัดการตนเอง (Self-Managing) หมายถึง นักเรียนสามารถควบคุมและบริหารจัดการตนเองในการเรียนรู้ สามารถวางแผน กำหนดเป้าหมาย จัดลำดับความสำคัญของงานที่ทำและดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ได้อย่างรอบคอบ
- 2) การตรวจสอบตนเอง (Self-Monitoring) หมายถึง นักเรียนรู้จักพิจารณา ไตร่ตรอง และประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองได้ โดยพิจารณาความคิด การกระทำ และผลลัพธ์ เพื่อปรับปรุงการเรียนรู้ของตนเองได้
- 3) การปรับปรุงตนเอง (Self-Modifying) หมายถึง ความสามารถในการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงตนเอง โดยอาศัยการสะท้อนประสบการณ์การเรียนรู้

กระบวนการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ขั้นตอนหรือกระบวนการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แบบนำตนเอง แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ตามแนวทางของการวิจัยเชิงปฏิบัติการของ Phuangsomjit (2017) ดังนี้

- 1) ขั้นวางแผน (Planning) ประกอบด้วย 2 ขั้นตอนย่อย คือ

1.1 การสร้างวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายร่วมกัน หมายถึง ขั้นตอนการสร้างทีมครูพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เพื่อให้เห็นปัญหา ความต้องการและความพร้อมในการดำเนินการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง ให้สมาชิกได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ และกำหนดเป้าหมายร่วมกันโดยใช้กิจกรรมเรียนรู้และรู้จักการเรียนรู้แบบนำตนเอง วิเคราะห์สภาพปัญหาในการจัดการเรียนการสอน และบริบทของโรงเรียนคลองท่อมราชวรวิหารรังสรรค์

1.2 การวางแผนพัฒนา หมายถึง ขั้นตอนที่แจ้งจุดประสงค์ในการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง วางเป้าหมายของการทำ PLC ในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียน วางแผนขั้นตอนในการดำเนินการ และเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาเพื่อออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ โดยมีการวิพากษ์และประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ก่อนนำไปปฏิบัติ

2) ขั้นลงมือปฏิบัติ (Action) หมายถึง ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ออกแบบไว้เป็นไปตามช่วงเวลาที่กำหนดร่วมกัน

3) ขั้นสังเกต (Observation) หมายถึง ขั้นตอนการสังเกตและนิเทศการจัดการเรียนรู้ โดยสมาชิกในกลุ่ม PLC ร่วมกันสังเกตการปฏิบัติ และนำผลการปฏิบัติมาร่วมเสนอหาแนวปฏิบัติที่ดี และสิ่งที่ควรปรับปรุงร่วมกัน

4) ขั้นสะท้อนผล (Reflection) หมายถึง ขั้นตอนการสะท้อนผลหลังการปฏิบัติและนิเทศการจัดการเรียนรู้ และการสะท้อนผลหลังการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง เพื่อนำผลที่ได้ไปปรับปรุง แก้ไขให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

■ วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยใช้กระบวนการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพตามแนวทางของ Phuangsomjit (2017) เป็นวิธีดำเนินการวิจัยโดยประกอบด้วย 4 ขั้นตอน จำนวน 2 วนรอบ (P-aor-paor-R) ดังต่อไปนี้

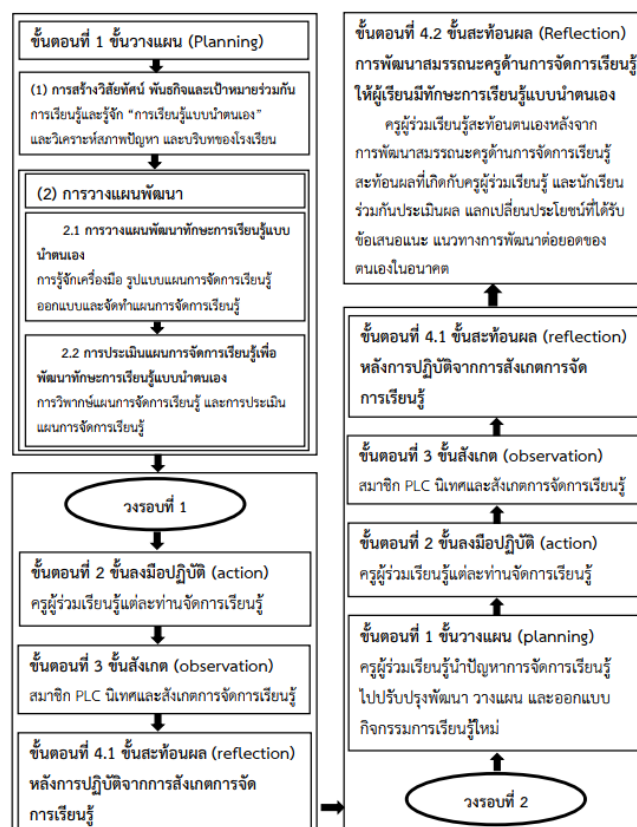

Figure 1. Procedures and Implementation

กลุ่มเป้าหมายการวิจัย

กลุ่มคนที่เข้าร่วมการวิจัยเป็น ครู กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรังสรรค์ที่จัดการเรียนรู้ เรื่อง การเขียนแสดงความคิดเห็น จำนวน 3 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งเป็นครูผู้สอนที่กำลังอยู่ในระหว่างการขอมีหรือเลื่อนวิทยฐานะ ตามหนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศร 0206.3/ว9 ลงวันที่ 20 พฤษภาคม 2564

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการหาคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

- 1) แบบบันทึกชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC 01 -05)
- 2) แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้
- 3) แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง เรื่อง การเขียนแสดงความคิดเห็น
- 4) แบบนิเทศการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง

การหาคุณภาพเครื่องมือ

1. แบบบันทึกชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (แบบบันทึก PLC 01-05)

เพื่อให้ได้เครื่องมือในการวิจัยที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ มีความสอดคล้องกรอบแนวคิดของการวิจัย ผู้วิจัยจึงดำเนินการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

(1) ศึกษาเอกสาร ตำรา ทฤษฎี หลักการ บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบและสร้างแบบบันทึกชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

- (2) ร่างแบบบันทึก PLC 01-05

(3) นำแบบบันทึก PLC 01- 05 ที่สร้างขึ้นเสนอบริการที่ปรึกษาเพื่อขอคำแนะนำและเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คนประเมินระดับความเหมาะสมของเครื่องมือ

(4) นำเครื่องมือแบบบันทึก PLC 01 - 05 ที่ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญแล้วนั้นไปจัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้

เพื่อให้ได้เครื่องมือในการวิจัยที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ มีความสอดคล้องกรอบแนวคิดของการวิจัย ผู้วิจัยจึงดำเนินการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

(1) ศึกษาเอกสาร ตำรา ทฤษฎี หลักการ บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบและสร้างแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้

- (2) ร่างแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

(3) นำแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนอบริการที่ปรึกษาเพื่อขอคำแนะนำ และให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ประเมินระดับความเหมาะสม โดยผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า ควรเพิ่มคำชี้แจงในการทำแบบประเมินและรายการประเมินควรแสดงให้เห็นกิจกรรมที่เป็น 3 มิติหลักของทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง

- (4) นำเครื่องมือไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

- (5) จัดพิมพ์แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ฉบับสมบูรณ์เพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. แบบนิเทศการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง

เพื่อให้ได้เครื่องมือในการวิจัยที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ มีความสอดคล้องกรอบแนวคิดของการวิจัย ผู้วิจัยจึงดำเนินการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

(1) ศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิดและวิธีการสร้างแบบบันทึกการนิเทศการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง

(2) ร่างแบบบันทึกการนิเทศการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเองนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุง

(3) นำแบบบันทึกการนิเทศการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเองเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ โดยผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะไว้ดังนี้ คือ คำชี้แจง ให้ตัดคำว่าประเมินออกและใช้คำว่าโปรดทำเครื่องหมายแทน สิ่งที่ต้องปรับปรุงอาจเปลี่ยนเป็นความท้าทายในการพัฒนา และประเด็นในการนิเทศการจัดการเรียนรู้ยังขาดการเชื่อมโยงความรู้เดิมไปสู่ความรู้ใหม่

(4) สร้างแบบบันทึกการนิเทศการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเองที่ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาตรวจสอบแล้ว

(5) จัดพิมพ์แบบบันทึกการนิเทศการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเองฉบับสมบูรณ์ เพื่อไปใช้ในการนิเทศการจัดการเรียนรู้ของผู้วิจัยและกลุ่มผู้ร่วมวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพตามขั้นตอนของการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นวางแผน (Planning)

1) ผู้วิจัยประชุมกลุ่ม PLC ครั้งที่ 1 เพื่อถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง โดยใช้ใบความรู้ เรื่องการเรียนรู้แบบนำตนเอง จากนั้นสมาชิกร่วมกันวิเคราะห์สภาพปัญหาในการจัดการเรียนการสอนและบริบทของโรงเรียนพร้อมกำหนดวัตถุประสงค์ของทีม

2) สมาชิกแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันและทำใบกิจกรรม “รู้จักการเรียนรู้แบบนำตนเอง” และบันทึกผลลงในแบบบันทึก PLC - 01 ขั้นวางแผน (Planning) : การสร้างวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายร่วมกัน

3) ผู้วิจัยประชุมกลุ่ม PLC ครั้งที่ 2 เพื่อถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ และรูปแบบการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ให้กับสมาชิก

4) สมาชิกฝึกออกแบบการจัดการเรียนรู้ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ และวางแผนการพัฒนาของตนเองและบันทึกลงในแบบบันทึก PLC - 02 : การวางแผนพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง

5) ผู้วิจัยประชุมกลุ่ม PLC ครั้งที่ 3 ครุต้นแบบและที่ปรึกษาร่วมกันประเมินแผนการจัดการเรียนรู้และวิพากษ์แผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน

6) สมาชิกทุกคนบันทึกผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ และวิพากษ์แผนการจัดการเรียนรู้ลงในแบบบันทึก PLC - 03 : การประเมินแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นลงมือปฏิบัติ (action)

ผู้ร่วมวิจัยดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ออกแบบไว้ โดยมีครูในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เข้าร่วมสังเกตและนิเทศการจัดการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นสังเกต (observation)

ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยดำเนินการเข้าร่วมสังเกตและนิเทศการจัดการเรียนรู้ของครูในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และบันทึกผลการนิเทศลงในแบบบันทึกการนิเทศการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง

ขั้นตอนที่ 4.1 ขั้นสะท้อนผล (reflection) หลังการปฏิบัติจากการสังเกตการจัดการเรียนรู้

ผู้วิจัยประชุมกลุ่ม PLC เพื่อสะท้อนผลหลังการปฏิบัติและสังเกตการจัดการเรียนรู้ สมาชิกแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันและสะท้อนผลหลังการปฏิบัติและสังเกตการจัดการเรียนรู้ และบันทึกลงในแบบบันทึก PLC - 04 ขั้นสะท้อนผล (Reflection) : การสะท้อนผลหลังการปฏิบัติและสังเกตการจัดการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 4.2 ขั้นสะท้อนผล (Reflection) การพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง

ผู้วิจัยประชุมกลุ่ม PLC เพื่อสะท้อนผลการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง โดยสมาชิกแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันและสะท้อนผลหลังการปฏิบัติและสังเกตการจัดการเรียนรู้) และบันทึกลงในแบบบันทึก PLC – 05 ขั้นสะท้อนผล (Reflection) : การสะท้อนผลการพัฒนา ทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

(1) ข้อมูลเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยนำผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเองจากแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

(2) ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยนำผลจากการเรียนรู้ของสมาชิกในกลุ่มชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) แบบบันทึกชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC 01 -05) มาเรียบเรียงในเชิงพรรณนาวิเคราะห์ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

ผลการวิจัย

1) ผลการสร้างวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายร่วมกัน

สมาชิกในกลุ่ม PLC สร้างทีมครู พุดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความต้องการ ความพร้อมในการดำเนินการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง ให้สมาชิกได้กำหนดเป้าหมายร่วมกัน โดยมีการดำเนินงานแบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 เรียนรู้และรู้จัก “การเรียนรู้แบบนำตนเอง” พบว่า การเรียนรู้แบบนำตนเองนั้นเป็นตัวชี้วัดที่ 8 ในด้านที่ 1 ทักษะการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียนของการประเมินเพื่อขอมีและเลื่อนวิทยฐานะ ตามเกณฑ์ของการประเมินใน ว9 หรือหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินตำแหน่งและวิทยฐานะข้าราชการและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครู ที่กล่าวว่า ผู้เรียนสามารถกำกับการเรียนรู้ และมีการเรียนรู้แบบนำตนเองซึ่งทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเองแบ่งออกเป็น 3 มิติหลัก ได้แก่ การจัดการตนเอง การประเมินตนเอง และการปรับปรุงตนเอง ซึ่งถือเป็นบทบาทหน้าที่ครูผู้สอนทุกคนต้องนำไปปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แบบนำตนเองจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ตอนที่ 2 วิเคราะห์สภาพปัญหาและบริบทของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรังสรรค์ พบว่า สภาพปัญหาของการจัดการเรียนการสอน คือ กิจกรรมการเรียนรู้ยังไม่หลากหลาย และไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ ขาดการตั้งคำถามสะท้อนคิดเมื่อจบบทเรียน รวมถึงการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเอง สะท้อนคิดเพื่อบอกจุดเด่น จุดที่ต้องพัฒนา ด้านบริบทของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรังสรรค์ พบว่า โรงเรียนตั้งอยู่ในชุมชนที่มีความเป็นพหุวัฒนธรรม มีความหลากหลายทางด้านศาสนา และวัฒนธรรม การจัดการเรียนรู้นั้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นกระบวนการเรียนรู้ และลงมือปฏิบัติผ่านความร่วมมือของนักเรียนภายในห้อง โดยคณะนักเรียนกลุ่มเก่ง กลุ่มปานกลาง และกลุ่มอ่อน

2) ผลการประเมินกิจกรรมและแผนการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง

ผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้นั้นโดยเฉลี่ยมีความสอดคล้อง เชื่อมโยงและเหมาะสมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.72$, S.D. = 0.37) เมื่อพิจารณาแผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเองจากรายการประเมินข้อที่ 7 กิจกรรมการเรียนรู้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีการจัดการตนเอง ตรวจสอบตนเอง และปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงตนเองพบว่า ครูผู้ร่วมเรียนรู้มีผลการประเมินความสอดคล้อง เชื่อมโยงและเหมาะสมมีค่าเฉลี่ย

5.00 อยู่ในระดับดีมาก แสดงให้เห็นว่าครูสามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ได้สอดคล้อง ถูกต้อง และเหมาะสม

Table 1 Findings from evaluation results of the learning management plan to develop self-directed learning skills

รายการประเมิน	ครูผู้ร่วมเรียนรู้			วิเคราะห์ข้อมูล		สรุปผล
	1	2	3	$\bar{X}$	S.D.	
1. สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ /ตัวชี้วัดระหว่างทาง/ ตัวชี้วัดปลายทาง	5	5	5	5.00	0.00	ดีมาก
2. สาระสำคัญมีความสอดคล้องของกับมาตรฐานการเรียนรู้ หรือตัวชี้วัดหรือผลการเรียนรู้	4	5	4	4.33	0.58	ดี
3. จุดประสงค์การเรียนรู้พัฒนานักเรียนด้านความรู้ ทักษะ และกระบวนการ และคุณลักษณะ/เจตคติ/ค่านิยม	5	5	5	5.00	0.00	ดีมาก
4. กิจกรรมการเรียนรู้มีลำดับขั้นตอนเหมาะสมและ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	5	5	5	5.00	0.00	ดีมาก
5. มีการใช้เทคนิค กระบวนการที่หลากหลายที่เร้าความสนใจ ในการนำเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้	4	5	4	4.33	0.58	ดี
6. กิจกรรมการเรียนรู้เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ลงมือปฏิบัติ ส่งเสริมกระบวนการคิด การแสวงหาความรู้	5	5	5	5.00	0.00	ดีมาก
7. กิจกรรมการเรียนรู้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีการจัดการตนเอง ตรวจสอบตนเอง และปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงตนเอง	5	5	5	5.00	0.00	ดีมาก
8. กิจกรรมการเรียนรู้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสะท้อนความคิดและ แบ่งปันประสบการณ์การเรียนรู้	5	5	5	5.00	0.00	ดีมาก
9. มีการใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้เหมาะสมกับ ศักยภาพของผู้เรียน	5	4	5	4.67	0.58	ดีมาก
10. วิธีการวัดและประเมินผลสอดคล้องกับตัวชี้วัด วัตถุประสงค์ การเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ที่ออกแบบไว้	5	4	4	4.33	0.58	ดี
11. มีวิธีการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลาย	4	4	4	4.00	0.00	ดี
12. นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผล	5	5	5	5.00	0.00	ดีมาก
โดยรวมเฉลี่ย	4.75	4.75	4.67	4.72	0.37	ดีมาก

ผลการวิพากษ์แผนการจัดการเรียนรู้ พบว่า การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง ให้กับผู้เรียน พบว่า สอดแทรกกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนเกิดทั้ง 3 มิติของการเรียนรู้แบบนำตนเอง ทั้งมิติการจัดการตนเองในการปฏิบัติจริง ในชั้นเรียน การประเมินตนเองหลังการทำงานหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ รวมถึงการปรับปรุงตนเอง โดยการตอบคำถามสะท้อนคิดให้กับ ผู้เรียนเมื่อเสร็จสิ้นการประเมินทุกครั้ง ซึ่งมีจุดเด่น และจุดที่ต้องพัฒนา ดังนี้

จุดดี/จุดเด่นของแผนการจัดการเรียนรู้ คือ กิจกรรมการเรียนรู้มีลำดับขั้นตอน กิจกรรมกลุ่ม เปิดโอกาสให้ผู้เรียนจัดการตนเอง ผู้เรียนและเพื่อนร่วมชั้นประเมินผลการเรียนรู้ บอกข้อดี-ข้อเสียได้

จุดที่ต้องพัฒนา/ปรับปรุงแก้ไข คือ ควรเพิ่มเติมคำถามสะท้อนคิดให้กับผู้เรียน ให้ผู้เรียนสะท้อนกลับซึ่งกันและกัน เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้เป็นไปตามความต้องการของผู้เรียนมากที่สุด

Table 2 Findings from the Critique of Learning Activities to Promote Self-Directed Learning

กิจกรรมการเรียนรู้	ทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง			การจัด การเรียนรู้
	มิติการจัดการตนเอง	มิติการประเมินตนเอง	มิติการปรับปรุงตนเอง	
ชุดกิจกรรม ภารกิจนักคิด : ภารกิจที่ 1 “หนูน้อยช่างวิเคราะห์”	นักเรียนแต่ละกลุ่มอ่านบทประพันธ์ที่ได้รับครูจะถามนักเรียนว่า “นักเรียนคิดว่าควรใช้เวลาเท่าไรในการวิเคราะห์บทประพันธ์ที่ได้รับอย่างเหมาะสม”	-	-	สังเกตการเสนอเวลาที่เหมาะสม และโหวตเพื่อกำหนดระยะเวลา และตรวจแบบบันทึกการเรียนรู้ของตนเอง
ชุดกิจกรรม ภารกิจนักคิด : ภารกิจที่ 2 “ประยุกต์สู่ชีวิตจริง”	สืบค้น วิเคราะห์และเขียนแสดงความคิดเห็น ทำชิ้นงาน CANVA “นักเรียนคิดว่าควรใช้เวลาเท่าไรในการตอบคำถามและสร้างสรรค์ชิ้นงานอย่างเหมาะสม”	-	-	สังเกตการเสนอเวลาที่เหมาะสม และโหวตเพื่อกำหนดระยะเวลา และตรวจแบบบันทึกการเรียนรู้ของตนเอง
นำเสนอผลการทำ ภารกิจที่ 1 “หนูน้อยช่างวิเคราะห์” และ ภารกิจที่ 2 “ประยุกต์สู่ชีวิตจริง”	-	ประเมินการนำเสนอโดยกดโหวตผ่าน Line จากนั้นสะท้อนตนเองหลังทำภารกิจนักคิด 1) นักเรียนคิดว่า อะไรคือจุดแข็ง หรือสิ่งที่ทำได้ดีในการทำกิจกรรมครั้งนี้ 2) พบปัญหาอะไรบ้าง สิ่งใดที่ต้องปรับปรุงในการทำกิจกรรมและการนำเสนอในครั้งนี้	2) นักเรียนพบปัญหาอะไรบ้างและมีสิ่งใดบ้างที่ต้องปรับปรุงในการทำกิจกรรมและการนำเสนอในครั้งนี้	สังเกตการทำงานกลุ่ม และตรวจแบบบันทึกการเรียนรู้ของตนเอง

3) ผลการปฏิบัติ (action) และจากการสังเกตและนิเทศการจัดการเรียนรู้ (observation) ให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง : ครั้งที่ 1

ผลการสังเกตและนิเทศการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง : ครั้งที่ 1 พบว่า จากการสังเกตและนิเทศการจัดการเรียนรู้ที่มีรายการที่สามารถปฏิบัติได้เป็นส่วนใหญ่ ส่วนรายการที่ไม่สามารถปฏิบัติในการจัดการเรียนรู้ในครั้งนี้ ได้แก่ รายการที่ 5 มีกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ รายการที่ 8 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงตนเอง และรายการที่ 10 ประเมินผลตามสภาพจริง และผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวัดประเมินและประเมินผลการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะจากการสังเกตและนิเทศการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความน่าสนใจ มีเทคนิคการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนจัดการตนเอง วางแผนการทำงาน แต่ยังมีสิ่งที่ยังควรปรับปรุงแก้ไข คือ การกำหนดระยะเวลาในการทำกิจกรรมที่ชัดเจน การตั้งคำถามสะท้อนคิดเพื่อให้ผู้เรียนได้บอกสิ่งที่ควรปรับปรุง และพัฒนาตนเอง

4) ผลการสะท้อน (reflection) หลังการปฏิบัติจากการสังเกตการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง : ครั้งที่ 1

ผลการสะท้อนหลังการปฏิบัติจากการสังเกตการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง : ครั้งที่ 1 พบว่า ครูผู้ร่วมเรียนรู้จัดการเรียนรู้เป็นไปตามแผนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ที่ออกแบบไว้ สามารถกระตุ้นการเรียนรู้แบบนำตนเองโดยเฉพาะมิติการจัดการตนเอง และการประเมินตนเองที่ผู้เรียนสามารถวางแผนการเรียนรู้ของตนเองได้จากกิจกรรมกลุ่มด้วยภารกิจต่าง ๆ แม้อาจจะมีปัญหาในการบริหารเวลาในการทำงานบ้างเล็กน้อย โดยสามารถนำผลการสะท้อนเหล่านี้ไปประยุกต์ใช้โดยการเพิ่มเติมคำถามสะท้อนคิด เพื่อให้นักเรียนบอกแนวทางการปรับปรุงตนเองหลังจากการประเมินตนเองแล้ว และการกำหนดระยะเวลาในการทำงานของนักเรียน

5) ผลการวางแผนพัฒนา (planning) กิจกรรมการเรียนรู้ : ครั้งที่ 2

ขั้นตอนการวางแผนพัฒนา (planning) เพื่อพัฒนาหรือปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้หลังจากสะท้อนผลการปฏิบัติและจากการสังเกตการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง โดยครูผู้ร่วมเรียนรู้ นำข้อเสนอแนะจากการปฏิบัติและจากการสังเกตการจัดการเรียนรู้มาปรับปรุง และวางแผนการพัฒนาใหม่ในการจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 2 พบว่า ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เน้นให้ผู้เรียนได้นำตนเองผ่านกิจกรรมที่ออกแบบไว้ โดยเพิ่มกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนบอกแนวทางปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงตนเอง ปรับจากการพูดคุยถามตอบเป็นการโหวตปัญหาในกลุ่ม Line นำปัญหามาร่วมอภิปรายบอกแนวทางการปรับปรุงพัฒนา หรือเปลี่ยนแปลงตนเองร่วมกัน โดยการตั้งคำถามสะท้อนคิด

6) ผลการปฏิบัติ (action) และจากการสังเกตและนิเทศการจัดการเรียนรู้ (observation) ให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง : ครั้งที่ 2

ผลการสังเกตและนิเทศการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง : ครั้งที่ 2 พบว่า ครูผู้ร่วมเรียนรู้ได้ปรับแก้กิจกรรมการเรียนรู้ที่ไม่ได้ปฏิบัติได้อย่างครบถ้วน สามารถปฏิบัติได้ครบทุกรายการสังเกตการจัดการเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 2 ดังตารางเปรียบเทียบ

ข้อเสนอแนะ สิ่งที่ประทับใจและสิ่งที่ควรปรับปรุงจากการสังเกตและนิเทศการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง พบว่า ในการจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 2 มีการเพิ่มกิจกรรมการเรียนรู้ การตั้งคำถามสะท้อนคิด เพื่อให้ผู้เรียนบอกแนวทางในการปรับปรุง พัฒนาตนเอง เน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง การวางแผน การจัดการตนเองซึ่งครอบคลุมทั้ง 3 มิติของทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง โดยสิ่งที่ควรปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนา ส่วนใหญ่มองว่าครูผู้สอนควรเพิ่มเติมในด้านเทคโนโลยี ครูผู้สอนต้องมีแผนสำรองเมื่อเกิดปัญหาความขัดข้องในด้านสัญญาณอินเทอร์เน็ต โทรศัพท์มือถือ หรือโปรแกรม Canva ในระหว่างการทำกิจกรรมการเรียนรู้

7) ผลการสะท้อน (reflection) หลังการปฏิบัติจากการสังเกตการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง : ครั้งที่ 2

ผลการสะท้อนหลังการปฏิบัติจากการสังเกตการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง : ครั้งที่ 2 พบว่า ครูผู้ร่วมเรียนรู้จัดการเรียนรู้เป็นไปตามกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น กระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองได้ทุกมิติ ผู้เรียนสามารถวางแผนการเรียนรู้ของตนเองได้จากกิจกรรมกลุ่ม อาจจะต้องเพิ่มเติมมิติการปรับปรุงตนเองหรือเปลี่ยนแปลงตนเอง โดยการติดตามผลในระยะยาวต่อไปจากการตอบคำถาม รวมถึงปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบ จดบันทึกภาระงานและทำงานภายในเวลาที่กำหนด โดยสามารถนำผลการสะท้อนไปประยุกต์ใช้โดยออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครอบคลุมทั้ง 3 มิติ ได้แก่ มิติการจัดการตนเอง มิติการประเมินตนเองและมิติการปรับปรุงตนเองในเนื้อหาอื่น หรือใช้กับห้องเรียนอื่น และควรให้ผู้เรียนสะท้อนกลับหรือการให้ Feedback มายังครูผู้สอน เพื่อนำผลที่ได้ไปปรับปรุงและพัฒนาการสอนในอนาคต

8) ผลการสะท้อน (Reflection) การพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง แบ่งเป็นประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 ผลที่ได้จากการพัฒนา พบว่า การพัฒนาสมรรถนะครูด้วยกระบวนการ PLC ช่วยให้ครูสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูเห็นความสำคัญของการวางแผนและพัฒนา รูปแบบการสอนที่ตอบสนองต่อความแตกต่างของผู้เรียน ส่งผลให้ผู้เรียนมีเป้าหมายในการเรียนรู้ รู้จักเลือกวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง ประเมินและปรับปรุงการเรียนรู้ของตนเองได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ประเด็นที่ 2 ผลการพัฒนาที่เกิดขึ้นกับตนเอง พบว่า ครูผู้ร่วมเรียนรู้มีความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถออกแบบกิจกรรมและประเมินผลการเรียนรู้ได้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน พัฒนาทักษะตนเองให้สอดคล้องกับแนวทางการประเมิน วPA และสามารถจัดทำร่องรอยหลักฐานการพัฒนานตนเองในเชิงวิชาชีพได้อย่างเป็นระบบ

ประเด็นที่ 3 ผลการพัฒนาที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น กล้าแสดงความคิดเห็น รู้จักวางแผนการเรียนรู้ ร่วมมือทำงานเป็นทีม และสามารถประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองได้ดีขึ้น มีพฤติกรรมการเรียนรู้ที่เปลี่ยนไปในทางบวก เช่น กล้าคิดกล้าแสดงออก มีความคิดสร้างสรรค์ และมีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองมากขึ้น

ประเด็นที่ 4 การประเมินผลการพัฒนาสมรรถนะครูและข้อเสนอแนะ พบว่า ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเองในทั้ง 3 มิติ ได้แก่ การจัดการตนเอง การประเมินตนเอง และการปรับปรุงตนเองอย่างครอบคลุม แผนการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับผู้เรียน และสามารถนำไปใช้จริงได้ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ได้แก่ การปรับกิจกรรมให้เหมาะสมกับผู้เรียนและส่งเสริมการสะท้อนคิดมากขึ้น

ประเด็นที่ 5 ประโยชน์ที่ได้รับ พบว่า ครูตระหนักถึงความสำคัญของทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเองมากขึ้น ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ ขณะที่ผู้เรียนได้รับประโยชน์ด้านการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ นอกจากนี้การทำงานของกลุ่ม PLC ยังส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างเป็นระบบ และต่อยอดการพัฒนาด้านการจัดการเรียนรู้ได้ในระยะยาว

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง โดยใช้กระบวนการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ซึ่งจากผลการวิจัยสามารถอภิปรายได้เป็น 3 ประเด็นหลัก ดังนี้

1) การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง พบว่า ผลการประเมินกิจกรรมการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ครูออกแบบอยู่ในระดับดีมาก สะท้อนให้เห็นว่าครูผู้ร่วมเรียนรู้สามารถออกแบบการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเองได้อย่างเป็นระบบ โดยครูมีความเข้าใจในแนวคิด Self-Directed Learning ครอบคลุมทั้ง 3 มิติ ได้แก่ การจัดการตนเอง การประเมินตนเอง และการปรับปรุงตนเอง ซึ่งตรงกับกรอบแนวคิดของ Costa และ Kallick (2004) และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Songthiang and Charoenwongrayab (2007) ที่ระบุว่า การ

เรียนรู้แบบนำตนเองเป็นพฤติกรรมที่สามารถออกแบบกิจกรรมเพื่อกระตุ้นได้ในแต่ละมิติที่แตกต่างกัน การวางแผนและการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ PLC ยังช่วยให้ครูเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน พัฒนาความเข้าใจในเนื้อหา และกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละกลุ่ม ซึ่งเชื่อมโยงกับงานของ Leakhena Orn (2022) ที่พบว่าการเรียนรู้แบบนำตนเองส่งเสริมทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต เรียนรู้จากความสนใจของตนเองและบริบทแวดล้อมได้อย่างลึกซึ้ง

2) ผลการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง พบว่า จากผลการสังเกตและนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า ครูสามารถนำแผนที่ออกแบบไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมเชิงบวกสะท้อนถึงทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง เช่น การตั้งคำถาม การจัดการเวลา และการประเมินผลงานของตนเอง ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และการศึกษาตลอดชีวิต การที่ครูสามารถเชื่อมโยงการจัดกิจกรรมกับเป้าหมายของผู้เรียนได้แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการด้านการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Chaimbairat (2020) ที่ชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาครูด้วย PLC ทำให้ครูสามารถวิเคราะห์และออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ได้ดีขึ้น และตรงกับผลวิจัยของ Promchoat (2021) ที่ระบุว่า การขาดแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นอุปสรรคสำคัญที่ต้องแก้ไข นอกจากนี้การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสะท้อนผลการเรียนรู้กลับมายังครูถือเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาและปรับปรุงการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับแนวคิดของ Pliangbamrung (2022) เสนอการพัฒนาครูควรใช้การสะท้อนผล (Feedback) และการวิจัยในชั้นเรียน (Classroom Research) เพื่อพัฒนาอย่างยั่งยืน

3. ผลการสะท้อนการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง โดยใช้กระบวนการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูผู้ร่วมเรียนรู้สามารถวางแผน ออกแบบ และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง โดยใช้กระบวนการ PLC เป็นเครื่องมือสำคัญในการร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมสะท้อนผล จนนำไปสู่การออกแบบแผนที่ตอบสนองตัวชี้วัดด้านการเรียนรู้แบบนำตนเองของ ก.ค.ศ. (Office of the Teacher Civil Service and Educational Personnel Commission, 2021) โดยเฉพาะตัวชี้วัดที่ 8 ซึ่งเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะการกำกับกับการเรียนรู้ของตนเอง การวางแผน และการประเมินผลระหว่างกระบวนการเรียนรู้ ผลที่เกิดจากการพัฒนานี้แบ่งได้เป็น 2 มิติ คือ มิติของผู้เรียน ซึ่งพบว่าผู้เรียนมีความมั่นใจ กล้าแสดงออก มีความคิดสร้างสรรค์ และสามารถกำกับกับการเรียนรู้ของตนเองได้ และมีติของครูผู้สอน ซึ่งสามารถออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ส่งเสริมผู้เรียนได้อย่างชัดเจน โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาผลลัพธ์ทางการเรียนรู้และต่อยอดสู่ความก้าวหน้าทางวิชาชีพของตนเอง ดังแนวคิดของ Srisa-an (2018) ที่ระบุว่า การพัฒนาสมรรถนะครูต้องควบคู่กับการพัฒนาผู้เรียนอย่างมีคุณภาพ

■ บทสรุปจากการวิจัย

ผลของการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง โดยใช้กระบวนการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตวัน กระบี่ สรุปผลได้ดังนี้

1) ครู โรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรังสรรค์ได้รับการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง โดยใช้กระบวนการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตวัน กระบี่ เกิดสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง ได้แก่ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง และสมรรถนะในการสะท้อนตนเองของครูผู้ร่วมเรียนรู้ที่ได้รับการพัฒนา

2) ก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง โดยใช้กระบวนการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อขยายผลของการพัฒนาในระดับของสถานศึกษา เพื่อสร้างองค์ความรู้ในการพัฒนาวิชาชีพของตนเองในอนาคต

3) ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษา หน่วยงานทางการศึกษาในการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง

■ ข้อจำกัดหรือข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ข้อจำกัด

1) ข้อจำกัดด้านบริบทของกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ดำเนินการกับครูเฉพาะกลุ่มในโรงเรียนคลองท่อมราชบุรีรังสรรค์ ซึ่งมีบริบทเฉพาะของสถานศึกษา ทั้งด้านสภาพแวดล้อม วัฒนธรรมองค์กรและโครงสร้างการบริหาร อาจทำให้ผลการวิจัยไม่สามารถนำไปสรุปหรือใช้แทนบริบทของโรงเรียนอื่นได้โดยตรง

2) ข้อจำกัดด้านเวลาในการดำเนินงาน ในการดำเนินงานพัฒนาสมรรถนะครูและการสะท้อนผลเกิดขึ้นภายในระยะเวลา 1 ภาคเรียน ซึ่งอาจไม่เพียงพอต่อการวัดผลการเปลี่ยนแปลงในระยะยาวของสมรรถนะครูและพฤติกรรมของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

3) ข้อจำกัดด้านการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน โดยการวิจัยในครั้งนี้เน้นพัฒนาครูและพิจารณาผลลัพธ์ที่เกิดกับผู้เรียนจากการสังเกตและการสะท้อนผลในชั้นเรียนมากกว่าการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหรือผลลัพธ์เชิงปริมาณที่ชัดเจน อาจไม่สามารถชี้ชัดถึงผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการได้อย่างเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

1. การพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเองควรส่งเสริมให้ครูทุกคนได้เรียนรู้และนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อเตรียมความพร้อมในการพัฒนาตนเองและสร้างความก้าวหน้าทางวิชาชีพต่อไปในอนาคต

2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีนโยบายหรือแผนงานที่ส่งเสริมการจัดตั้งชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้

3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาตนเองให้มีภาวะผู้นำทางวิชาการ เพื่อเป็นการสนับสนุน ให้คำแนะนำต่าง ๆ และเป็นพี่เลี้ยงแก่ครูในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาและพัฒนากลุ่มเป้าหมายในระดับที่กว้างขึ้นทั้งภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกัน หรือในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ เพื่อสร้างความเข้มแข็งในระดับโรงเรียน

2. ควรมีการพัฒนาสมรรถนะครูในด้านอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น ด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร ด้านการใช้สื่อ แหล่งเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล เป็นต้น

■ References

- Chaimbairat, P. (2020). *Teacher development using Professional Learning Community (PLC) process to enhance STEM education learning management abilities of Anuban Sawi School (Ban Na Pho), Chumphon Province* [Independent study, Surat Thani Rajabhat University]. [In Thai]
- Costa, A. L., & Kallick, B. (2004). *Assessment strategies for self-directed learning*. Corwin.
- Hord, S. M. (1997). *Professional learning communities: Communities of continuous inquiry and improvement*. Southwest Educational Development Laboratory.
- Ministry of Education. (2019). *National Education Act B.E. 2542 (1999) and its amendments (No. 4) B.E. 2562 (2019)*. Kurusapa Ladprao. [In Thai]

- National Economic and Social Development Council. (2022). *The Thirteenth National Economic and Social Development Plan (2023-2027)*. Royal Gazette. [In Thai]
- Office of the Education Council. (2017). *The National Scheme of Education B.E. 2560-2579 (2017-2036)*. Prikwan Graphic. [In Thai]
- Office of the Teacher Civil Service and Educational Personnel Commission. (2021). *Manual for the criteria and methods of position and standing evaluation for government teachers and educational personnel (Teacher Position)*. OTEPC. [In Thai]
- Orn, L. (2022). The development of self-directed learning skills among Cambodian university students. *International Journal of Education and Research*, 10(4), 12–29.
- Phuangsomjit, C. (2017). Professional Learning Community and guidelines for its implementation in educational institutions. *STOU Education Journal*, 10(1), 34–46. [In Thai]
- Pliangbamrung, N. (2022). *Principles of learning management and learning design in the 21st century* (pp. 34–36). Chulalongkorn University Press. [In Thai]
- Promchoat, W. (2021). *Teacher competency development in learning management of schools under Surat Thani City Municipality* [Master's thesis, Surat Thani Rajabhat University]. [In Thai]
- Songthiang, R., & Charoenwongrayab, A. (2007). A study of self-directed learning behaviors of Srinakharinwirot University students. *Journal of Behavioral Science*, 13(1), 65–80. [In Thai]
- Srisa-an, W. (2018). *New trends in educational administration*. Chulalongkorn University Press. [In Thai]
- UNESCO. (2016). *Teachers' professional development: Framework and principles*. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.